

З метою всебічного висвітлення процесу правового спілкування слід визначити місце правового конфлікту у його ході. Нами підтримується позиція авторів, відповідно до якої правовий конфлікт не є окремою стадією правового спілкування¹. Такий висновок можна зробити на підставі аналізу цілей правового спілкування. Як вже неодноразово вказувалося, метою правового спілкування є досягнення порозуміння і консенсусу між сторонами. Отже, правовий конфлікт являє собою ситуацію, в якій правове спілкування не досягло поставленої мети. Так, при появі у ході правового спілкування правового конфлікту можна зробити висновок, що досягнуто іншого результату, який повністю несумісний з сутністю та природою правового спілкування. Оскільки правовий конфлікт протирічить екзистенції (внутрішній сутності) правового спілкування, він не може розглядатися як ще одна мета чи самостійна стадія правового спілкування.

Навівши безпосередню характеристику всіх стадій правового спілкування, зупинимось окремо на остаточних підсумках. По-перше, вважаємо, що застосований на базі феноменологічної соціології підхід для побудови процесу правового спілкування дозволив не лише розглянути право в динаміці як процес, що складається із нерозривно пов'язаних стадій, але й укотре довести соціальне походження права. По-друге, визначення місця правового конфлікту під час правового спілкування індивідів дозволило не лише скласти повне уявлення про останнє, але й зробити висновок про цілі та завдання, що поставлені перед правовим спілкуванням як безконфліктною взаємодією суб'єктів.

¹ На підтвердження цього див: *Бергер П., Лукман Т.* Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания; *Поляков А.В.* Общая теория права: Проблемы интерпретации в контексте коммуникативного подхода: Курс лекций; *Честнов И.Л.* Принцип диалога в современной теории права (проблемы правопонимания): Дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01.

О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, завідувач сектором Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України

Електронний уряд як форма впровадження інноваційних технологій у сферу державного управління

В умовах становлення глобального інформаційного суспільства підвищення ефективності функціонування органів державної влади неможливе без впровадження інноваційних технологій, які оптимізують інформаційну взаємодію всіх галузей влади як між собою, так і з суспільством у цілому. Для вирішення цього завдання чимало країн світу за останнє десятиліття розробили міжнародні й національні програми адаптації органів державної влади до умов інформаційного суспільства. Наприклад, на всевітньому Саміті, присвяченому питанням інформаційного суспільства (2003 р.), лідери більшості світових країн підписали стратегічні документи («Декларацію принципів» та «План дій»), в яких визначили основні напрямки розвитку інформаційного суспільства на всіх рівнях, а також визнали необхідність розвитку та реалізації національних стратегій впровадження інформаційних технологій у сферу державного управління¹.

¹ Див.: *Всемирный Саммит по информационному обществу // Сост.: Е. И. Кузьмин, В. Р. Фирсов.* – СПб.: Российская национальная библиотека. – 2004. – С. 4-5.

За даними ООН, з метою реалізації цих стратегічних завдань 190 країн світу вже вжили серйозних заходів для впровадження інноваційних технологій з метою оптимізації функціонування органів державної влади. А найрозвинутіші країни світу планують завершити реалізацію національних програм впровадження інноваційних технологій у сферу державного управління — під умовною назвою «електронний уряд» — до 2010 року.

Починаючи з 1998 року до процесу створення електронного уряду долучилася й Україна. Важливим кроком у цьому напрямку стала розробка програми «Електронна Україна», прийнята в 2002 році Державним комітетом зв'язку та інформатизації. На сьогодні в Україні вже прийнято близько п'ятдесяти законодавчо-нормативних актів законів України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів, правових актів міністерств і відомств, у яких тією чи іншою мірою розглядаються питання, пов'язані зі створенням і функціонуванням «електронного уряду»¹. Основною метою цих законів, наказів та інших правових актів є створення в Україні «електронної держави» як єдиної корпорації, зусилля якої мають бути спрямовані на досягнення балансу інтересів держави, суспільства й бізнесу.

Однак успішна реалізація цього складного завдання передбачає використання не лише внутрішніх резервів і зусиль України, але й вивчення досвіду провідних країн світу по створенню електронного уряду та використання його кращих елементів з урахуванням специфіки та умов нашої країни.

Ця проблематика вже стала предметом дослідження в ряді робіт, авторами яких є І. Агармізян, С. Дубова, В. Дрожжинов, О. Григ'р, В. Коляденко, В. Лисицький, Г. Литвинов, В. Масарік, О. Миланко, В. Ніколайчук, В. Сіряченко, О. Семенов, Е. Талапіна, О. Титаренко, С. Чукут та ін. Важливе значення для аналізу політики провідних країн з впровадження інноваційних технологій у сферу державного управління мають документи міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО та ін.), а також інформаційні матеріали різноманітних інтернет-сайтів, серед яких необхідно виділити сайт Інституту інформаційного суспільства та сайт «Електронна Україна»².

¹ Див.: Масарік В. Застосування новітніх технологій у місцевих органах влади // Аспекти самоврядування. – 2006. – № 5 (37). – С. 54.

² Програма «Електронна Україна» (проект) http://www.stc.gov.ua/_info

У цій статті ставиться завдання узагальнити сучасні погляди на сутність електронного уряду, принципи та етапи його створення.

Насамперед необхідно визначити сам термін «електронний уряд», поряд з яким як тотожні використовуються терміни «електронне управління», «електронна держава» і низка інших. У сучасній літературі існує досить багато визначень терміна «електронний уряд». Однак всі їх можна з певною долею умовності звести до двох основних підходів. У першому увага фіксується передусім на «новій моделі державного управління»¹. Представники ж другого підходу «електронний уряд» розглядають насамперед як «суму інноваційних технологій»².

Продуктивну спробу об'єднання названих підходів здійснено українською дослідницею С. Чакут, яка розглядає електронний уряд не просто як систему надання державою та її органами послуг (у тому числі інформаційних) громадянам на основі їхньої активної взаємодії за допомогою нових інформаційних і комунікативних технологій, але насамперед як модернізацію самого процесу державного управління відповідно до нових умов суспільного розвитку³.

Такого підходу до визначення сутності електронного уряду дотримується й виконавчий директор американської неурядової організації «Центр демократії й технологій» (CDT) Дж. Демпси. «Електронний уряд, – на його думку, – являє собою використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) для перетворення уряду з метою зробити його більш доступним для громадян, більш ефективним і більш підзвітним. При цьому основний принцип електронного уряду полягає в тому, що він має бути доступним кожному суб'єктові суспільства у будь-який момент часу та з будь-якого місця дислокації»⁴. Більш того, останнім часом елек-

¹ Див. напр.: Вершинин М. С. Электронное правительство в XXI веке. <http://www.pr-news.spb.ru/publicat/>

² Див. напр.: Кошкин А.Н. Проект «электронного правительства»: мировой опыт и российские перспективы. <http://www.government.ru/pub/>

³ Чакут С. Сутність електронного уряду та принципи його організації // Вісн. Укр. Акад. держ. управління при Президентіві України. – 2003. – №2. – С.430.

⁴ Демпси Дж. Как электронное правительство взаимодействует с гражданами. // www.worldbank.org/html/prddr/trans/pdf/russian/Final1.pdf

тронний уряд дедалі частіше розглядається як реальний шлях розвитку демократичних принципів у суспільстві, що знайшло відображення в появі терміна «електронна демократія».

Такий підхід до розуміння суті електронного уряду ґрунтується на багатому досвіді людської історії, який свідчить, що становлення і зміцнення демократії можливе лише за певних політичних умов. Донедавна були відомі тільки два шляхи створення таких умов: внутрішні революційні зміни та зовнішні силові впливи. Інформаційна революція, що відбувається зараз у світі, відкрила третій шлях. Він полягає в добровільному перерозподілі владних повноважень і низки управлінських функцій від державних органів на користь суспільства, представленого громадянами, різними співтовариствами, асоціаціями, приватним сектором, бізнесом і безліччю інших структур, що входять у поняття «суспільство» та «громадськість»¹. Цей третій шлях став можливим завдяки активному поширенню інформаційних технологій, передусім Інтернету, що надало урядам широкі можливості для переходу на нові форми управління та нові принципи взаємодії зі своїми громадянами.

Однак вивчення досвіду впровадження інноваційних технологій у сферу державного управління в деяких країнах показує, що на практиці дії керівництва зі створення електронного уряду часто закінчуються лише заявами про наміри, прийняттям декларацій, а необхідність вирішення найскладніших соціальних, фінансових, адміністративних і правових проблем, що виникають при впровадженні нових організаційно-управлінських моделей, не береться до уваги. Слід також урахувати, що створення електронного уряду може й повинне здійснюватися різними способами залежно від конкретно наявних у кожній країні умов. Однак незалежно від таких умов при формуванні концепції і стратегії електронного уряду мають обов'язково враховуватися інтереси всіх взаємодіючих сторін, тобто всіх громадян та органів влади всіх рівнів, починаючи з центрального уряду й до органів місцевого самоврядування.

Відповідно вирішення всіх проблем щодо створення електронного уряду має ґрунтуватися на принципі: участь всіх громадян

¹ Information technology research and development: information technology for 21st century <http://www.whitehouse.gov/WH/New/html/20000121-2.htm/>

у взаємодії з електронним урядом та в його діяльності мають розглядатися як ключова мета будь-якого національного уряду.

Створення електронного уряду передбачає також стратегічне планування, політичну волю й забезпечення стійкого потоку фінансових ресурсів з боку керівництва конкретної країни. Якщо обмежитися лише впровадженням інноваційних технологій, то навряд чи лише у такий спосіб можна підвищити ефективність державного управління й рівень участі громадян у державному житті. У державах, де відкидається сервісна модель взаємодії з громадянами, технологічні інновації не здатні змінити менталітет бюрократів, які не розглядають громадянина як споживача послуг уряду або як учасника процесу прийняття політичних рішень.

Проте організаційні труднощі й серйозні фінансові вкладення в створення електронного уряду не повинні стати причиною відмови від планів з впровадження інноваційних технологій у сферу державного управління. Результати проведених досліджень підтверджують, що впровадження електронного уряду може дійсно поліпшити результативність роботи державних органів. Про неефективність їхнього функціонування при традиційній моделі свідчать, наприклад, цифри, наведені на останньому форумі The Microsoft Government Leaders Forum¹. Виявляється, на бюрократичну тяганину в Європі витрачається щорічно приблизно 484 млрд. доларів, а в США — близько 843 млрд. доларів. Якби уряди європейських країн могли заощадити хоча б 15% від цих витрат, це дорівнювало б половині бюджету охорони здоров'я ЄС. У нещодавньому прийнятому Європейською комісією плані розвитку європейських електронних урядів до 2010 року (European Commissions e-Government Action Plan) зазначається, що ініціативи e-Government у Європі вже привели до істотної економії часу та коштів у деяких державах-членах ЄС. При цьому в першу чергу мається на увазі економія від електронних державних закупівель, а як приклад наводиться Італія, де перехід на технологію e-Procurement привів до щорічної економії в 3,2 млрд. євро, а також Португалія, в якій щорічно за допомогою електронних держзакупівель заощаджується майже 30 % коштів від витраченого раніше.

¹ Див.: Шляхтина С. Электронное правительство в цифрах и фактах. <http://www.compress.ru/article.aspx?id=17274&iid=799>

Згідно з прогнозами повний перехід на електронні держзакупівлі в усіх країнах ЄС допоможе скоротити державні витрати на 80 млрд. євро на рік. Все це може бути досягнуте за певних умов, найбільш значущими з яких є: реорганізація внутрішніх структур і процесів у держустановах за допомогою автоматизації процесів і з урахуванням принципів підзвітності, прозорості й оперативності. Автоматизація забезпечить можливість миттєвого доступу до потрібних документів, підзвітність підвищить відповідальність сторін, прозорість поліпшить суспільний контроль за роботою уряду та знизить рівень корупції, а оперативність відновлення інформації дозволить надавати за запитами громадян достовірні (а не застарілі) дані.

Впровадження інноваційних технологій у сферу управління також дозволить забезпечити громадянам безпечний доступ до різних послуг (розгортання систем посвідчення особи, підтримка політики безпеки), без чого розвиток онлайн-сервісів приречений на провал; використання широкого спектра каналів для ефективного надання послуг, причому інноваційні канали (комп'ютер, мобільний телефон, цифровий телевізор тощо) повинні не виключати, а доповнювати традиційні, тому що не всі категорії населення (наприклад, люди похилого віку) мають можливість чи бажання перейти на нові способи одержання послуг.

Важливим елементом впровадження електронного уряду також є: стандартизація послуг на підставі міжнародних зразків і підтримки багатомовності, оскільки послуги в об'єднаній Європі мають бути доступні для всіх громадян незалежно від їхньої національної приналежності, мови спілкування, місця проживання; забезпечення принципу зручності для громадян та їхньої підтримки, тому що одержання послуг має бути розраховане на всі категорії населення (незалежно від рівня освіти, навичок, фізичних здатностей тощо), при цьому громадяни повинні мати можливість у будь-який момент проконсультуватися щодо одержання послуги.

Одним з найважливіших питань переходу на інноваційні технології в державному управлінні є проблема етапів впровадження електронного уряду. Згідно з дослідженнями University Taubman Center for Public Policy¹, процес переходу від традиційного дер-

¹ Шляхтина С. Электронное правительство в цифрах и фактах. <http://www.compress.ru/article.aspx?id=17274&iid=799>

жавного управління до електронного уряду припускає послідовне проходження п'яти основних етапів.

Перший етап — інформаційний (Information). На цьому етапі забезпечуються 20%-ва урядова Веб-присутність і створення регулярно оновлюваних урядових веб-сайтів з публікацією на них основної урядової інформації (нормативних актів, розпоряджень, постанов тощо), посилань на міністерства й державні департаменти (освіти, охорони здоров'я, фінансів тощо).

Другий етап — інтерактивний односторонній (One way interaction). Він припускає вже 40%-ву Веб-присутність уряду і має на меті забезпечити пасивну взаємодію між громадянами та урядом. У процесі його впровадження забезпечується доступ в електронній формі до різних формулярів документів, які потрібні громадянам і бізнесу для взаємодії з державою. Необхідний формуляр документа можна роздрукувати, але відправляти його доведеться традиційно, а не через Інтернет. Або, наприклад, пошук вакансій у державних організаціях на основі заданих користувачами критеріїв.

Третій етап впровадження електронного уряду одержав назву інтерактивного етапу або двостороннього (Two way interaction). Його проходження означає вже 60%-ву урядову Веб-присутність, яка реалізується в інтерактивній двосторонній взаємодії уряду й громадян шляхом передачі й прийому інформації в комп'ютерній мережі. На цій стадії онлайн-сервіси уряду набувають інтерактивності і у громадян з'являється можливість запитувати й одержувати інформацію з тих або інших питань і проблем, звертатися до державних чиновників по електронній пошті, брати участь в онлайн-дискусіях або залишати свої коментарі на дошках повідомлень тощо.

Четвертий етап переходу від традиційного уряду до електронного одержав назву транзакційного етапу (Transaction). У результаті його реалізації передбачається вже 80%-ва Веб-присутність уряду, а основним завданням є забезпечення транзакційної взаємодії уряду й громадян, завдяки чому можливе надання послуг, здійснених в онлайн на всіх стадіях. Прикладом таких послуг може бути подача заявок в електронній формі на одержання ліцензій на ведення професійної діяльності, подача податкових декларацій, заяв на обмін документів тощо. На даному етапі од-

нією з серйозних проблем стає забезпечення безпеки роботи, тобто недопущення витоку конфіденційної інформації.

Останній, п'ятий етап впровадження електронного уряду — проактивний (Targetisation), що означає 100%-ву Веб-присутність уряду й передбачає, що уряд не лише надає громадянам і комерційним структурам сервісні послуги, але й залучає громадян до прийняття рішень і двостороннього діалогу на базі інтерактивних сервісів.

У розвинених країнах світу, де активно здійснюється реалізація національних програм із впровадження інноваційних технологій у сферу державного управління, значна увага приділяється процесу організації типів архітектури, стандартів і політики, що проводиться ними в сфері інформаційних технологій. Насамперед, створення електронного керівництва в конкретній країні передбачає розробку політичної стратегії, що забезпечує прийняття відповідного законодавства й створення регулюючих структур, необхідних для формування цифрової економіки, електронного уряду й інформаційного суспільства. При цьому в рамках електронного управління виділяються три основні елементи:

1) розвиток і впровадження інформаційних технологій, необхідних для забезпечення безперервного функціонування уряду;

2) глобальне управління, що охоплює діяльність різних департаментів і міністерств, забезпечуючи їхню уніфіковану інформаційну архітектуру;

3) реалізація скерованої політики й регулювання в масштабах всієї країни¹.

Коли ці три елементи будуть повністю розроблені і реалізовані в рамках єдиної архітектури (яка одержала назву «кооперативна архітектура»), можна говорити про єдине та уніфіковане електронне управління. Однак відповідно до результатів дослідження, навіть у країнах ЄС до 2003 року не більше 10 % міністерств і відомств, задіяних в урядових проектах або структурах, успішно переборюють всі культурні, фінансові й політичні проблеми, пов'язані з такою трансформацією.

Необхідність переходу до кооперативної архітектури в першу чергу пов'язана з розмаїттям структур даних, типів комп'ютерів, видів додатків і різновидів мереж.

¹ Дрожжинов В., Штрик А. Концептуальные основы строительства электронного правительства // PCWeek. — 2002. — № 20. — 4 июня.

Першим кроком на шляху створення кооперативної архітектури є визначення загальних послуг, які різні відомства й департаменти надаватимуть громадянам та юридичним особам. Прикладами можуть бути забезпечення безпеки, трансграничні комунікації, платіжні системи тощо. При цьому, зокрема, на основі використання стандартів Інтернету створюються умови для організації єдиного порталу, в якому можуть бути інтегровані всілякі види урядових послуг. Крім того, з'являються необхідні умови для того, щоб всі групи даних надавати у вигляді метаданих з перспективою використання загальних словників, що дозволить істотно полегшити спільне використання даних різними категоріями громадян і юридичних осіб.

Електронні уряди повинні забезпечити реальну підтримку й визначити основні категорії цих послуг. Для вирішення зазначеного завдання необхідні інтеграція та уніфікація всієї наявної в базах даних інформації, що становить спільний інтерес.

У кооперативній архітектурі виділяються, як правило, три основні рівні:

- 1) персональний (або користувальницький) рівень;
- 2) рівень процесів;
- 3) рівень даних¹.

Персональний рівень охоплює різні канали доставки даних на уніфікований інтерфейс користувачів, урядовий портал і сайти окремих міністерств, департаментів і відомств. На другому рівні, рівні процесів, передбачається впровадження технологій, які надають різні види послуг населенню. Наприклад, оплата платежів, забезпечення безпеки, передача різних даних. Нарешті, третій рівень відбиває структуру даних й їхнє надання у вигляді метаданих, що включає джерела даних, типи даних й їхні формати.

Використання технологій електронного уряду висуває нові вимоги також і до інформаційної підготовки державних службовців. До них, насамперед, належать такі якості, як вміння аналізувати й зберігати інформацію, здійснювати її первинну та вторинну переробку, приймати й передавати інформацію з різних каналів, оцінювати її корисність тощо. Професійне навчання інформацій-

¹ Дрожжинов В., Штрик А. Концептуальные основы строительства электронного правительства.

ним технологіям передбачає також: використання ключових понять, розуміння сутності інформаційних процесів і технологій, засвоєння прийомів застосування інформаційних технологій у комп'ютерних видах діяльності, наявність стійких навичок роботи з автоматизованими системами інформації, володіння методами навчання застосування інформаційних технологій¹.

Стратегії будівництва електронного уряду в окремих регіонах відрізняються залежно від того, орієнтовані вони на внутрішню чи на зовнішню модель діяльності. Стратегія визначається вищим політичним керівництвом країни та реалізується на рівнях міністерств і департаментів. На сьогодні сформувалося чотири основні моделі електронного уряду, кожна з яких відіграє різну роль та в різному ступені наближається до повної реалізації електронного уряду:

1) модель «кібернетичний офіс» (Cyber Office) — початкова стадія трансформації державних структур на електронний уряд, при якому електронне управління фокусується переважно на наданні громадянам електронних послуг. Характеризується орієнтацією на внутрішню діяльність і відбиває найнижчий рівень розвитку. Нині таку модель сформовано в Італії, Німеччині, Японії;

2) модель електронного уряду «бюрократична структура» забезпечує інтеграцію між різними міністерствами за допомогою онлайн-технологій. Ця модель, як і попередня, характеризується орієнтацією уряду на внутрішню діяльність, але, на відміну від неї, відбиває більш високий рівень розвитку інформаційних технологій та ініціюється зверху. Її характерною рисою є поява проблем збереження конфіденційності переданої інформації й забезпечення безпеки онлайн-каналів;

3) модель електронного уряду під назвою «сервісне агентство» (Agency on Demand) дозволяє надати громадянам додаткові переваги й нові можливості. Дана модель орієнтується на зовнішню діяльність уряду, однак характеризується відносно низьким рівнем розвитку електронного управління. Вона має низку недоліків, пов'язаних, перш за все, з наданням можливостей всім категоріям

¹ Беспалов П. Электронное правительство и компетентность госслужащих // Государственная служба. – 2002. – № 5. – С. 139-146.

громадян країни та якістю надаваних послуг споживачам. Сьогодні така модель характерна для Голландії й США;

4) остання модель зветься «повністю електронний уряд». Експерти вважають, що період створення її триватиме від двох до п'яти років. При цьому повна трансформація потребуватиме постійних зусиль з розвитку електронного управління для того, щоб забезпечити інтеграцію стратегічних планів по формуванню електронного уряду одночасно з переходом до цифрового суспільства. Прагнення до найвищого рівня розвитку електронного уряду нині характерно для таких країн, як Велика Британія, Австрія та Сінгапур¹.

Ефективність стратегії конкретної держави зі створення електронного уряду визначається досягненням балансу між наданим сервісом для громадян й економічними факторами, зокрема, ефективністю й корисністю діяльності й одержуваною політичною віддачею. Досягнення найвищого рівня балансу, коли політична віддача забезпечує стабільність і повний консенсус у суспільстві, коли ефективність діяльності дає максимум додаткових вигід, а надавані послуги супроводжуються високим рівнем обслуговування, характеризує стратегію електронного уряду як найбільш успішну й раціональну. Серед основних дій, що дозволяють реалізувати таку успішну стратегію, важливе місце займають такі заходи, як аналіз наявного досвіду й допущених помилок; використання пілотних стратегій та експерименти з новими фінансовими або кадровими моделями; залучення фахівців з ІТ (інформаційних технологій) до прийняття політичних рішень; прийняття в усіх сферах чітких програм з ясними прогнозованими цілями й ряд інших.

Виходячи з цього досвіду, важливо, щоб держава змогла вчасно перебудувати характер і способи управління, модернізувати їх, щоб уникнути серйозних соціально-економічних потрясінь. Отже, виникла необхідність розробки державою відповідних програм для визначення шляхів переходу на новий етап. Саме такий перехід демонструють країни зі сформованими демократичними традиціями. Разом з тим закордонна практика показує схожий харак-

¹ Приоритеты европейских государств. [http:// europa.eu.int /comm/ information society/ eeurope/index_en.htm](http://europa.eu.int/comm/information_society/eeurope/index_en.htm)

тер перших кроків і проблем, що виникають на цьому шляху. Вивчення досвіду розвинених країн по впровадженню інформаційних технологій дозволяє зробити висновок, що створення так званої «електронної держави» неможливе без серйозних якісних змін у всіх сферах суспільного життя і насамперед у відносинах влади та суспільства. Розвитку «електронної держави» має передувати створення відкритого суспільства, відкритої економіки, що закономірно передбачає глибокі зміни в інформаційному обміні, створення умов доступу громадян і суспільства в цілому до інформації, що раніше для них була повністю або частково закритою.

О. В. Константи́й, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувачий сектором публічного права науково-експертного відділу правового управління Верховного Суду України

Щодо приведення механізму притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності у відповідність із міжнародними стандартами

Нагальним завданням судової реформи в Україні є запровадження принципово нового, гармонізованого з міжнародно-правовими стандартами незалежної та неупередженої суддівської діяльності, чіткого і логічно упорядкованого механізму притягнення суддів до відповідальності за дисциплінарні проступки, у якому одночасно максимально повно гарантувалися б права самого судді на захист від висунутого дисциплінарного обвинувачення.

Діюче законодавство у цій сфері є несистематизованим і незрозумілим — складається з норм низки законів України («Про статус суддів», «Про судоустрій України», «Про Вищу раду юстиції»), які прийняті у різний час і в яких застосовується неоднотипна термінологія, що допускає неоднозначності під час правозастосування. Законодавчо нечітко визначеними залишаються процедури і підстави застосування дисциплінарних стягнень до суддів, критерії визнання проступку судді «серйозним», тобто таким, який завдає суттєвої шкоди інтересам існування справедливого й неупередженого правосуддя в державі.